

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félre 3 ftal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
csizsrendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
		széri hirdetéskor					
		ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr
1/16	lap	14	36	70	120	200	360
1/16	"	7	18	35	60	100	180
1/16	"	3	50	9	17	50	30
1/16	"	1	75	4	50	8	75
1/16	"	1	90	2	25	4	40
1/16	"	1	75	4	50	8	75
1/16	"	1	90	2	25	4	40

Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezmények. Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányiszor a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni; mennyi helyet igényel a beküldő mellékelte hirdetés számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a r. k. Lyceum nyomda központi irodája (Főter gr. T. leki Domokos-ház.) Melléletek 5 o. 6. f. számit-tanak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

195 j. k. sz.

1874.

Felhívás

az erdélyi szőlőtermelőkhez.

A nmlgu földmivelés-, ipar-, és kereskedelemügyi m. kir. ministerium a phylloxera ügyében a következő körrendeletet intézte valamennyi törvényhatóság és gazdasági egylethez:

18331 sz.

1874.

Budapesten, 1874. novemberhó 2-án.

„A Klosterneuburgban nagy mérvben mutatkozó phylloxera rovar részéről szőlőinket fenyegető veszély elhárítása tárgyában m. hó 3-án 17472 sz. a. kelt intézvénym kapcsán (lásd „Erdélyi gazda“ 43. szám) értesitem az egyletet miszerint feltehető, hogy az érdeklött intézeti szőlőtelepből a legutóbbi két évben phylloxera által megtámadott szőlővesszők is adattak el, ily formán a phylloxera oly vidékekre is vitetett, hol azelőtt ezen veszélynek nyoma sem volt.

Szemben ezen lehetőséggel felhívom az egyletet, miszerint a területén lakó szőlősgazdákat a fel nem tartóztatható módon elszaporodó phylloxera veszélyes voltára hathatós modorban figyelmeztetvén, ezekhez erélyes felhívást intézzen, hogy mindazon szőlőket, hol az utóbbi években importált szőlővessző ültetve jett, az egyletnek jelentsék be és úgy saját, mint

mások szőlőjét is figyelemmel kísérvén, hol szőlőtő betegségeknek legkisebb nyoma mutatkozik, ott azonnal lépést tegyenek, hogy a kérdéses szőlő beteg tőkék megfelelő vizsgálat alá vétessenek. E czélból szükséges, hogy a szőlők azonnal tüzetes vizsgálat alá vétessenek és hol a szőlőtő betegnek mutatkozik e tőkék néhány gyökerestől kiásatván, vizsgálat végett azonnal a „m.-óvári gazd. akadémia kísérleti állomásának“ küldessék, hol a phylloxera-ra vonatkozó vizsgálatokat központosítani óhajtom. —

A minél sürgősebb eljárás azért szükséges, mert a phylloxera rovar az eddigi észleletek szerint a télre a gyökereken lejjebb a talajba egész öt lábnyi mélységre vonul.

Hogy addig is mig e rovar fellépésének részletesbb leírását a gazdaközönség tudomására hoznám, az egyletet e tárgyban némileg tájékozzam, megemlítem, miszerint a phylloxera az eddig tett észleletek szerint a szőlőtő gyökerein élösködik és már szabad szemmel is sárgászöld pont gyanánt kivehető. Rendszeren csomónként fordul elő 15—30-ig egy rakáson. Szaporodása rendkívüli: egy nőstényállat magában egy nyáron át állítólag több milliónyi ivadékot szaporíthat. Ezen elődi táplálékát a szőlőgyökereiből szíván, a töke tenyészerejét gyengíti és azt nagyobb mennyiségben támadván meg, csakhamar egészen tönkre teszi. A phylloxera által megtámadott töke ugyanazon körjelenségeket mutatja, mint oly töke, mely tápanyag

vagy nedvességben szükölködik. A venyigék roszul fejlődnek, a levelek felülről kezdve idejekorán sárgulnak, végre elszáradnak. A klosterneuburgi intézet igazgatójának adatai szerint a phylloxera Amerikából hozott szőlővesszőkkel hurczoltatott be. Ma e kártévő rovar a klosterneuburgi szőlőben anyira elterjedt, hogy annak a szőlőtőkékkel együtt való fáradságos és költséges irtása vétetett fogatba.

Ha a gyanusoknak beküldött szőlőgyökereken eszközölt vizsgálat utján kiderülne, hogy a phylloxera valamely vidéken csakugyan mutatkozik, a kellő óvintézkedések iránt innen újabb rendelkezés fog történni“.

Bartal s. k.

Midőn az erdélyi gazdasági egylet igazgató válaszmánya e magas rendeletet ezennel közzéteszi s hivatalos közlönye által tagjainak tudomására hozza, egyszersmint felkéri a t. tagtársakat, sziveskedjenek bejelenteni mindazon szőlőket, melyek az 1872. 1873. és a folyó 1874. évben külföldi szőlővesszőkkel beültettek, akár sajátjuk az illető szőlőtelep, akár nem; mert csakis kölcsönös ellenőrzés és folytonos figyelés folytán leszünk képesek a fenyegető phylloxera veszszel szemben a szükséges óvintézkedéseket idejekorán megtenni.

Egyszersmint hivatásszerű kötelességének ismeri az erdélyi gazdasági egylet igazgató válaszmánya ezenel kijelenteni, hogy fenti felszólítás sikertelensége esetén nem fog elmulasztani részéről sem semmit, hogy a jelzett időben behozott szőlővesszőkkel kiültetett telepekről tudomást szerezve, azokat a szükséges megfigyelés végett az illetékes hatóságnak feljelentse és egyáltalában mindent elkövessen, hogy a vészes csapás vagy egészen távol tartassék vagy — előfordulás esetén — legalább a lehető legkisebb mértékre szoritassék.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató válaszmányának Kolozsvárt 1874. november hó 9-én tartott r. k. üléséből.

Báró Huszár Sándor

egyleti alelnök.

Gamauf Vilmos

egyleti titkár.

Gazdasági szemle a bécsi közkiállításon.

(Folytatás.)

A közép európai tájfajták! Talán ezen czim foglalta volna össze a legtöbb exponált állatot, ha az eddigi el-

járást nem követjük és az eredetre figyelvén nem oda soroltuk volna a kiállított egyedeket a hova valók, például a messkircheni, kuhlandiakat, a tarka frontosus eredetű hegyi-marhákhöz, hanem ha azoknak a tájfajták országában mint egy külön területet assignáltunk volna.

Igy — vagy is ily eljárással a tájfajták száma megapadt, Hall, Ansbach, Szilezia, Franciaország a maga tájfajtáival nem versenyzett és így nem kell másokat megemlítenünk, mint: a Limpurgiakat, melyektől a scheinfeldiek erednek és melyekből három csinos példányt láttunk; az Egerland vidékén tenyésztett gyönyörű szép kis piros marhát, az ugynevezett egerlandiakat, melyeket Komers ur állított ki;

A scheinfeldieket Bajorországból, melyek kiállítóikat Schwarzenberg herczeg és Kämpf urat Fridauból megdícsérték és általánosan tetszést arattak;

Főlemlithetjük még a stockeraui, a gfhöli és a welsi terméket Ansztriából, az opocnoiakat Csehországból, melyek szintén pusztulnak, a morva tájfajtát, az erdélyi havasi termét, melyet gróf Bethlen ur mutatott be.

A többi tájfajtáknak és termékeknek nevezett kiállítványok nem voltak olyan fontosságúak, hogy azok a megemlítést megérdemelnék és azért áttérünk az utolsó előtti csoportra, melynek neve.

Podoliai marha, vagyis kelet-európai siki fajtákra.

Ezen siki fajták között lényeges különbség van és azokat, mint a bécsi világkiállítás alkalmával a nyugotról oda sereglett szakemberek meggyőződtek, úgy egy kalap alá sorolni nem lehet, nem szabad!

A podoliai fajtacsoport Bos Primigeinus eredetű és három ágra oszlik:

az orosz-, moldva- és oláhországira,

a bosnyák, végre:

az olasz- és magyar-erdélyi fajtákra.

Az első csoportba tartozó fajták, helyesebben mondva törzsök, nem sokban különböznek egymástól és nálunk összefoglalva azon név alatt ismeretesek „Busák“.

A busák-marha goromba, közép nagyságu, feje vaskos, mellső része emelkedett, nagyon kifejlett marral; ellentétben a hosszú lágyék mögötti részek csekélyek és így az egész termet aránytalan.

Ezen marha edzett, igában tartós, de nem gyors, meglehetősen termeli a testi anyagot, husa elég jó és csakis az hátrányos nála, hogy a hus közé nem rak zsírt, hanem csakis fagyura hizik, tejtermelése nem vehető számba.

Ezen fajta javításával többen foglalkoznak, de alig hisszük, hogy valaki tudna olyan sikert mutatni véle, mint Romaszkan Jakab báró, ki a tárlaton tenyészetét 12 darabbal mutatta be.

Romaszkan báró látván a moldovai marha hátrányait, ezek javításán fáradozott, még pedig sikerrel és olyan jó hátulja birtokában levő marhát állított ki, hogy ezek által azok, kik a közönséges moldovai oláh marhát ismerik meglepettek.

Romaszkan tehenci az osztrák tehenészetben szintén

pályáztak és bebizonyították, hogy habár a báró ur ökrei igában kitünök, habár sikerült neki a hizodalmasságot fokozni, de nem sikerült azon fajta tejelő képességét azon pontra emelni, hogy az a gyöngébben tejelő hegyi marhákkal a versenyt kiállhassa.

A bosnyák-csoport, mely nálunk riska neve alatt ismeretes, a kiállításon nem szerepelt.

A harmadik csoportból először is felemlítjük az olasz marhát, ez egyrészt tiszta podoliai, hazai marhákkal egy jellegű, másodsor már az Alpok marhatörzseibe látszik átmenetet képezni, de azért jellege mégis inkább Primi-genius.

Az utóbbi csoportot szépen képviselte a turini gazdasági egyesület 8 darab marhával, az előbbit ha nem szépen, de érdekesen a pinevoloi egylet.

A magyar-erdélyi fajta! Ha úgy a magyar gazda valamely szép gulyát meglát, mindig büszkén nézi annak egyedeit, de nem is csudáljuk ezen érzést, nem csudáltuk, mikor a keszthelyi gulya meglátásakor az alföldi gazda így fakadt ki „van e ennél szebb a világon” és azért nagyon természetes, hogy a magyar ember ha hazai marháját valamely külföldi kiállításra viszi, már jó eleve elképzelem: hogy bámul majd a német, ha ezt a marhát meglátja és meglehetősen rossz néven veszi, hogy a német nem bámul, feltűnik ugyan neki hazai marhánk gyönyörű szarva, de ha a tehen hasa alá nézett, ha meglátta a csekély koncokat, meglehetősen hidegséggel távozik marháinktól; miért?

Azért, mert a mit a külföldi a marhánál keres, az vagy a tej, vagy pedig a gyors fejlődés alatt létesült testi tömeg, ezt hazai marháknál nem találja és azért ez reá nézve nem bír érdekléssel, az igazgatási képességet nem tudván felfogni — mert hazai marhájánál ilyet soha sem lát, ezt sem megítélni, sem megbecsülni nem fogja tudni.

A magyar-erdélyi fajta, a nyugotot illetőleg — mint tenyészállat nem bír érdekléssel, és azért legfeljebb az odavaló mézáros fogja ennek hizott példányait behatóbban tanulmányozni — illetőleg figyelmesen megnézni.

A bécsi tárlaton a külföldi, a nyugot európai tenyésztő megnézte a magyar tenyészmarhát, de nem mint olyan állatot, melyek reá nézve fontosak; már nagyobb érdekléssel nézték hazai expositiónkat a keleti szomszédok, de tanulságos és hasznos az csak reánk nézve volt, mert Bécsben alkalom nyílt a magyar tenyésztőnek, ki nagyon is tudja a magyar-erdélyi fajta miért olyan fontos mezőgazdasági üzletünkre, hogy ott a megjelent hazai törzseket illetőleg tanulmányokat tegyen, hogy azokat egymással összehasonlítsa.

De miért oly fontos reánk nézve a magyar-erdélyi fajta? miért nem nyulunk általában véve hazánkban azon nyugoti fajtákhoz, melyek sikerrel való tenyészthetőségét épp ezen tárlaton hazánk több jeles mezőgazdája bebizonyította.

Vannak olyan vidékek hazánkban, hol a nyugoti mar-

hafajta indicáltak, de vannak olyanok — és az egész nagy medenczét, továbbá Erdély nagy részét ilyennek mondhatjuk, hol a viszonyok olyanok, hogy általában véve ott a nyugoti tenyészfajták nem prosperálhatnak. De van egy fajta, mely ezen a szarvasmarha tenyésztésre nem kedvező viszonyok közepette mégis jó eredményt mutat, mely az üzlet számára kevés igényű tartós locomotorokat, a szesgyáraknak hizalaladó egyedeket szolgáltat, van egy állatfajtánk, mely épp ennélfogva mezőgazdasági életképességünk egyik legfontosabb tényezője, és ez a magyar-erdélyi szarvasmarha, melyet ezek miatt először is nekünk kell megbecsülni és gonddal tenyészteni, melyet majd annak idején a keleten bizonyára — talán még a nyugoton is becsülni fognak.

Le kellene itt irnunk hazai fajtánkat, de ezt édes mindannyian eléggé ismerjük, tudjuk, hogy ennek öblös mély törzsétől, remek izmoltóságától ered igazgatási képessége, tudjuk, hogy az izmaiban levő finom husrostok miatt van husának oly kitünő ize. Tovább megyünk, sok hazai gazda még ezen fajta hibáit is ismeri, de azért nem minden gazda ismeri ezen fajta hiányait, ezeket mégis röviden megemlíthetjük:

Tehát hazai marhánk főbb hibái: nem elegendő erős, nyak és mar, tulságosan hosszú lágyék, hibás irányú és rövid far, végre a sokszor helytelen állású végtagok és minden — helyesebben mondva — a legtöbb, magyar gazda, ha marhát meg szemléli, azt fogja látni, hogy ezen hibák egyike vagy másika marhájánál kisebb vagy nagyobb mértékben megvan és mindenki ki tenyésztő akar lenni, ennélfogva törekedni fog, hogy ezen hibákat kiküszöbölje.

A Bécsben kiállított magyar-marha megörvendeztetett bennünket, láttuk, hogy több nevezetes hazai tenyészjó uton jár, hogy ezek képessé teszik majd a kisebb birtokeket, a közösségeket, hogy tenyészanyagjukat javítsák.

A tárlaton magyar-erdélyi marhával megjelent nevezetesebb kiállítók a következők voltak:

A mezőhegyesi ménesuradalom a Körömsöd és Sarkadról eredő gulyákból két bikát és 10 gyönyörű tehenet mutatott be.

A kerczeg primás két remek bikát és ökröket.

Gróf Csekonics János ur Zsombolyáról egy bikát és egy nagyon szép tehenet.

Keszthely hiányzott, mit ugyan sajnáltunk.

Jelenleg ezen négy gulya hazánkban a legfontosabb és tenyészállat beszerzésre ezeket ajánlhatjuk egyesek-ajánlhatjuk közösségeknek; biztosak vagyunk, hogy az a ki a Forster János ur által kezelt kitünő primatialis gulyából Mezőhegyes- Keszthely- vagy Zsombolyáról vesz marhát, azt nem fogja megbánni soha.

Ezen gulyák már is sokat használtak hazai marhatenyésztésünknek, üdvös hatásuk azonban a gulyák tenyészvidékén tünik leginkább szembe; kívánjuk, hogy befolyásuk egy a tó tükrébe vetett köhatásához hasonlítson; a tóban hova a kő esett először kis, azután mindig nagyobb kört képező hullámok támadnak; óhajtjuk, hogy ezen

gulyák befolyása áthatván a nyéazker. stükön, mindig nagyobb és nagyobb körben terjedvén így hazai szarvasmarhatenyésztésünkön lendítsenek.

Meg kell még emlékeznünk: a kapuvári gulyáról mely egy csinos ethnographiai vázlatot képviselt; az ökröbikák — keveset érők, a tehenek csinosak, a pásztorok derék legények, az összeállítás szép volt; de mint egy bécsi professor barátunk mondá: legszebbek voltak a gunyhóban a kíváncsi szemeknek exponált menyecskék.

Schwarz ur Okányról állított ki egy csapat marhát, mely szintén a körmösd-, berek-, böszörményi gulyából eredt, de ezeknek a haladási érmet nem lehetett oda itélni.

Szép volt még báró Sennyei Lajos ur kiállítása, különösen a 850 számú tehen, végre még gr. Zichy N. János ur 883 számú tehené.

Báró Wodiáner Mór, Gróf Wenkheim Frigyes, Appel Gusztáv urak ökröket — részint sovány-, részint hizott állapotban levőket állítottak ki, melyek díjaztattak.

Már több keresztezést említettünk leírásunkban és különösen a rövidszarvuakról szólván ezek fontosságát kiemeltük; mielőtt hazai marhákról másra térnénk át, az ezzel való keresztezési terményekről szintén meg kell emlékeznünk.

Talán alig van Nyugot Európában fajta, melylyel keresztezést magyar marhával ne kíséreltek volna, és — rendszeren rontottak; ujabban egy derék hazai tenyésztő Forster János ur újból ajánlott haszonegyének előállítására ily keresztezést és be is bizonyította eljárásának sikerességét azok előtt, kik ezen tenyésztés eredményeit megszemlélendő a kezelése alatt levő birtokokat meglátogatták.

A bécsi világtárlat Forster ur eljárását egy irányt — a hizodalmasságot illetőleg igazolta és Neumayr J. bécsi mészáros bebizonyította, hogy a primigenius eredetű magyar-marhára a frontosussal való vérkeverés üdvösen hat.

Neumayr ur hat magyar-erdélyi és berni keresztezésből eredt fehér hét éves ökröt állított ki, melyek páronként tíz hóig tartó hizálás után 45, 46 1/2 és 47 bécsi mázsa súlyuak voltak. A kiállító nyilatkozata szerint a hizálás kezdetén az ökrök átlag sulya páronként 30 10 font, hizás végén a hizottak átlag sulya 46 22 fontot tett, a javulás a hizálás ideje alatt tehát páronként 1610 font és így a hizás idejére és darabjára számítván át ezt a mennyiséget, minden ökrök naponként 2—5 fontot javult. Az ökrök a hizálás ideje alatt következően takarmányoztattak:

nyolcz font árpa és tengeri dara,
hat „ hereszéna,
hat „ rázott szecska,
hatvan „ répa és

négy lat só. Az utolsó tíz hétben a dara 10 fontra szaporodott. Neumayr ur értékesítette a megétegetett anya-

gokat és kísérlete a hizodalmasság vagy testi tömeget termelő képességére a félvéreknak helyes világot vetett.

Bivalok is voltak a kiállításon, tehát nem csak a bos taurus, hanem a bos bubalus is adott a juroroknak dolgot.

Bivalokat csakis hazánk állított ki és pedig: az erdélyi részből volt hat, a tul a dunai részből egy kiállító.

Gróf Mikó Imre egy nem nagy, de szép bikát hozott a kiállításra.

Schuster József ur Brassóból két feltűnést okozó fehér bival tehenet.

A keszthelyi gazdasági tanintézetéről Engelbrecht tanár ur egy collectiót hat darabbal, melyben hizott példányokat mutatott be, és a nyugotról Bécsbe sereglett látogatók érdeklél nézték a messze délkeletről eredt állatokat, melyek nálók a nyugoton ismeretlenek.

Ez lenne a bécsi első időszaki állattárlaton kiállított szarvasmarha leírása, mielőtt zárszavunkat elmondanánk, még néhány vonással egy az osztrák szarvasmarhatenyésztésre nagyon fontos és ez alkalommal már teljes működésben levő kísérő vállalatról kell megemlékeznünk és ez az osztrák tehenészet, vagy az osztrák tejelő marha állandó kiállítása volt.

Ezen vállalat fontossága megérdemelné, hogy kiterjedten foglalkozzunk annak leírásával, de ezt tér szűke miatt nem tehetjük és azért azon tisztelt olvasót, ki ezt illetőleg bővebb tájékoztatást kíván, utaljuk Belleville G. szorgalmasan és hiven összeállított érdekes ezt illető dolgozatára.

De hát lássuk mi volt ezen állandó kiállítás célja?

Minden kiállításon az ismeret szerzés és ismeretterjesztés, vagy megismertetés céloztatik és a jutalmazás állatoknál egyrészt a küllem, másrészt a termelés minősége után szokott kiosztatni. A küllem értékét a jó állatismerő azonnal megítéli, de nem képes határozott ítéletet mondani a termelést illetőleg, de ilyet egy pár napig tartó tárlaton mondani nem is lehet. Ennek tudatával birt* az osztrák cs. k. gazdasági egyesület, mely a tulsó birodalmi részek állat tenyésztésének fejlesztésén oly buzgóan fáradozik, ezen egylet egy messze kiható lehetőleg alapos kísérlet által, kiakarta deríteni az Ausztriában tenyésztett tejelő marhafajták és törzsök termelési képességét és ezért először elhatározta, mily fajták és törzsökkel eszközöltessék a kísérlet, azután meg lett állapítva, hogy minden fajta és törzsből három egyed szolgáljon a kísérlet alapjául.

Minekutánna a kiállítandó és megkísérlendő tehenek száma tudva volt, elkészült az épület, vagy a kiállítási istálló terve, melynek belső berendezése szintén tanulságos mintát képezett és májusban a tehenek beállítatván, azok kezelését Schum Tobiás egy derék szakavatott majoros elvállalta és ekkor a kiállítás, valamint a kísérlet kezdetét vette.

A felállított tehének az egész kísérleti idő alatt egyformán tápláltak, széna, zabliszt és korpa, sertörköly és hereszéna szecskázva adagoltatott s ezen keverékből

a nehezebb marhák 30 litert (21 kupát), a könnyebbek 20 „ (14 „) kaptak és ezen felül esett darabja 9.3 kilo (mintegy 16 font) széna.

A keverékben volt:

hereszecska 12 %

zabliszt és korpa 14 „

sertörköly 73 „

Ezen takarmányfélék a bécsi cs. k. vegyikísérő állomáson elemeztettek, úgy szintén a fejt tej ezen állomás műhelyeiben vizsgáltatott.

A fejés a majoros felügyelete alatt történt, ő végezte a feljegyzéseket, melyek ellenőriztettek, minden hó 1-én és 14-én, azonban külön mérések és fejetési próbák tételtek, melyeket egy erre külön kinevezett bizottmány teljesített, ugyan ekkor mázsáltattak meg szintén a tehének is.

A kísérlet, mely öt hóig tartott — és szakértelemmel, pontossággal lelkiismeretesen teljesített, az osztrák tarka hegyifajták fölényét constatálta é. p. termelést illetőleg

elsőnek bizonyult a pinzgau	10.6 liter (7.4 kupa) napi átlag,
másodk a möllthali	10.2 „ (7.2 „) „ „
harmadik a tarka tiroli	10. „ (7.0 „) „ „
negyedik a montavoni	9.2 „ (6.5 „) „ „

volt, sat.

Leggyöngébben tejeltek a moldovaiak, de ezek ismét a fent említett takarmány mennyiségén 297.5 kilo azaz 531.2 bécsi font sulyban gyarapodtak.

A kísérletnek eredménye a kiállítás bezárásával azonnal meglátszott, mert Gallicziából, Oroszországból igen keresték a pinzgau és möllthali marhákat és tenyésztésre alkalmas jó tehenekért 4—500 frt. fizettetett.

Ennyit a bécsi világtárlaton rendezett szarvasmarha kiállításról és most még befejezésül néhány szót:

Kérdjük mit tanultunk, vagy mi tekintetben okulhatunk mi magyar gazdák az első állattárlat ezen részletén?

Nagyon sokféleképp, megismerkedtünk a legtöbb Európában tenyésztett marhafajtával és láttuk, hogy olyan erő kifejlőket, olyan igásbarmot, melyek 15 éves korukban még jól járholhatók, nem mutatott más ország, csak mi

(Báró Wenkheim Frigyes volt kiállítójuk) láttuk, hogy épp mostohább viszonyokkal bíró vidékein hazánknak mily szép, mily használható ilyen marha növekszik, mely ha az igából ki dől, mégis oly szépre kihizlalható, hogy örömmel nyul hozzá a mézárós. Tehát ne kapkodjunk oly vidékeken, hol hazai marhafajtánk indicált, más költséges és követelőbb marha után, hanem tenyészük, ápoljuk azt a kitünő fajtát, mellyel megvagyunk áldva, melyre oly büszkék lehetünk, mint az arab lovára.

Ott, vagyis hazánk azon vidékén, hol a tej már fontosabb, hol a culturalis viszonyok a szarvasmarha tenyésztés intenzívebb üzését követelik, ott nyulunk a hegyi vagy az ezekből eredő közép-európai tájfajtákhoz.

A dunántúli vidéken, melyeket vélénk sikerrel tenyészthetőknek, mely fajtákról hisszük, hogy a kárpátokban prosperálnának, azt jeleztük és azért nem lenne több mondani valónk, ha az imént két szót nem használunk és pedig „sikerrel tenyészthető“. Ez a siker olyas valami, a mi vagy emeli, vagy eldönti az egész ügyet és ritkaság, hogy nem sikerülés esetén a sikertelenség okai kutattatnának, pedig ha ezt tennénk, látnánk, miszerint a nem sikerülésnek, vagy a roppant kis haszonnak, egy üzleti tényező meg nem létele volt okozója és ezen tényező a szakértelem, a kellő routine, mely sok gazdánál hiányzik.

Láttuk Albrecht főherczeg ő fensége kiállitványain mire lennének képesek, ha a kellő szakértelmet birtokolnánk, fektessünk tehát nagyobb sulyt a szükséges routine-re, szerezzük meg magunk; törekedjék a tulajdonos, hogy az a cselédség között is terjedjen, mert addig mig erre nagy sulyt nem fektetünk, mig nem lesznek a marha mellé szükségelt ügyes ápolók, addig külföldi importról ne beszéljünk, addig ne reméljük, hogy a népnél az okszerűbb tenyésztés, melynek a helyes ápolás és tartás leglényesebb része elterjedjen, addig ne várjuk, hogy szarvasmarhatenyésztésünk hathatósan lendüljön.

A kellő routine megszerzése, tehát az első feladat, a második, hogy szövetkezzenek az egyes vidékek gazdái és azt mit egy ember el nem bírna, azt egyesült erővel törekedjenek eszközölni, ha ezt tenni fogjuk, akkor a sikerrel való tenyésztés nem leend problematicus.

(Folyt. következik.)

T Á R S A L G Ó.

Felhívás

az erdélyrészi községek és állattenyésztőkhez.

A nmlgu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministerium i. 15945 sz. alatt kelt magas leiratában kegyes volt erdélyi gazd. egyletünkkel tudatni, miszerint a mezőhegyesi magyar tenyészgulyából hat darab harmadfű bika s o

mellett négy darab allgauer harmadfű bika is rendelkezésre áll oly czélból, hogy erdélyi tenyésztőknek vagy községeknek átengedtessek. A jelzett állatok Erdélyben tartandó nyilvános árverésen lennének elárúsítandók, mire nézve megjegyzi a nmlgu ministerium, miszerint községeknek, de kivételes esetekben egyes hitelt érdemlő tenyésztőknek is kész

leend az állatokat bizonyos egyletünk által javaslatba hozandó méltányos részletfizetés kikötése mellet átengedni.

E magas leirat nyomán hivatásszerű kötelességünknek tartjuk a községek t. előljáróit, valamint az egyes t. állattenyésztőket is ezen előnyös alkalomra figyelmeztetni s felkérni, hogy netáni jelentkezéseiket mielőbb az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányához eljuttatni sziveskedjenek, mely részletesebb felvilágosításokkal azonnal szolgálni fog.

Kolozsvárt, 1874. novemberhó 18-án.

Az erdélyi gazd. egylet igazgató választmányának nevében:

Báró Huszár Sándor
egyleti alelaók.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Könyvismertetés.

A buzgó Franklintársulat kiadásában a következő figyelemre méltó munkák jelentek meg:

A természet könyve, közérdekű olvasmányok a természettudományok köréből. Bernstein A. német műve után. I és II. füzet fordította Dr. Toldy László. Ára egy füzetnek 50 kr.

„Ezen jeles munka összesen 20 füzetre van tervezve, egy pótkötettel, melyben az óriási lépésekkel előrehaladó természettudományok körül tett legújabb, részben még ki sem merített felfedezések tárgyalatnak. E tárgyalások az egész munkán keresztül a legkönyebben érthető népies nyelven vannak tartva.“ A két első füzet tartalma a következő: I A sebenség. A föld sulya. A világosság és távolság. Az idő járásról. A virágról és gyümölcsről. A nép számára szükséges élelmi szerek. II. A táplálásról. Az állatok ösztönéről.

Figyelmes átolvasás után e két füzetet t. olvasóinknak melegen ajánljuk, a tárgyak kezelése könnyed, az irály népies, a fordítás elég gondos. Ha a következő füzetek is méltók lesznek jelzett társaikhoz, teljes elismerés illeti meg a Franklin társulat e közhasznu vállalatát.

A szőlőmivelés kátéja (Falusi könyvtár XIII. sz.) Irta Dr. Perlaky Mihály. 11 fametszettel, ára 50 kr. o. é.

Eltelkintve attól, hogy mi egyénileg az ismereteknek káté alakban való feldolgozásával egyet nem érthetünk, e munka az előnyösen ismert szerzőnek becsületére válik és azt hisszük, hogy szőlőmivelő gazdaink is örömmel és haszonnal fogják át-olvasni e tömörre fogott, velős és mindenki által könnyen érthető nyelvezettel bíró munkát.

Borászati vagyis pinczegazdászati káté (Falusi könyvtár XIV. sz.) Irta Dr. Perlaky Mihály 11 fametszettel, ára 50 kr. o. é.

Méltó kiegészítése a most említett műnek és két részre oszlik u. m. borkészítés és borkezelés. Az „előismeretek“ a legszükségesebb vegytani alapot nyújtják, következik pince, pinczeszerek, hordók sat. leírása, azután nagyon helyesen a szűret, mert a borkészítés természetesen már itt kezdődik. Kellő terjedelemmel van tárgyalva a must, az erjedés és er-

jesztés, a mustjavítás sat. A második rész a borkezeléssel foglalkozik, leírja az ujbort, alkatrészeit, erjedését, a borbetegségekről és azoknak gyógyításáról értekeznek, előadja a fejtés, töltögetés, kénezés és derítés legokoszerűbb módjait, behatóan tárgyalja a palaczkozást, a borismeretet, végre az aszu-, ürmös- és főtt borokról emlékeztet meg, néhány szót szentel a törköly és seprű hasznosításának.

Mindkét munkából alkalmlilag mutatrányt szándékozunk közölni.

Miként emelhetjük gazdaságunk jövedelmét? (Falusi könyvtár XV. sz.) A földmivelő nép számára írta Réti János; ára 50 kr. o. é.

Az alapos készütségű szerző rövid bevezetés után hat fejezetben kísérti meg feladatának megoldását: I. Termesszünk jobb és több takarmányt. II. Tartsunk több és jobb igás és haszonállatot. III. Kiváló gondot fordítsunk az állataink után nyert trágyára. IV. Rendszert hozunk gazdálkodásunkba. V. Miveljük jobban talajunkat. VI. Jegyezzük fel hiven kiadásainkat és bevételeinket sat. Kiegészítésül 24 táblázatot közöl, melyeknek segítségével rendszeres számadást lehet vinni. A munka számos arany igazságot tartalmaz, melynek követése a gazdák érdekében melegen ajánlható; nálunk az itt kifejtetteket saját mondása szerint ugyan mindenki tudja, de fájdalom csak alig követi valaki.

EGYVELEG.

* Felhívás a pomologia kedvelőihez. Folyó évi novemberhó 22-én azaz vasárnap délután 4 órakor gyümölcsizelés fog tartatni, az erdélyi gazdasági egylet titkári irodájában (sétaterutca 13. sz.) melyre a kertészeti szakosztály t. tagjai s egyáltalában a gyümölcsészet barátai ezennel meghivatnak.

* A fejéregyházi tyuktenyészdet illetőleg a n. t. tulajdonosnőtől azon közvetlen tudósítást nyertük, hogy a minap közlött baromfi-jegyzék csak előleges értesítés gyanánt tekintendő azokra nézve, kik az említett telepet helyt Fejéregyházán megszemlélni kívánának. Kora tavasszal kerül kiadásra a tojasok és fiatal sarjadékok árjegyzéke, melyek egész nyáron át megszerezhetők lesznek; ezen árjegyzék annak idején lapunk mellett fog szétküldetni.

* Vándorgyűlési tagok statistikája. Az erdélyi gazdáknak Déván tartott harmadik vándorgyűlésének igazolt tagjai következőleg oszlnak szét hazánk egyes törvényhatóságaira: Hunyadmegyére esik 94 tag, Kolozs- Küküllő- és Tordamegyékre 14—14 tag, Alsó-Fehérmegye és Marosszékre 10—10 tag, Aranyos- és Udvarhelyszékre 3—3 tag, Szászvárosszék és Biharmegyére 2—2 tag, Felső-Fehér-, Belső-Szolnok-, Doboka-, Krassó-, Csanád-, Pest-, Arad- és Mosonmegyére, valamint Szászsebes- és Szebenzékre 1—1 tag, összesen 176 tag.

* Tanulmányok a répa fajsulya és czukortartalma közötti összefüggés felett különös tekintettel a Krocker-féle vizsgálati módokra. A bölcsészet tudorifok elnyerése végett a budapesti m. kir. egyetem bölcsészeti

barához benyújtotta Stollár Gyula. A 24 lapra terjedő értekezés proskau tanár Krockernek azon állítása ellen irányul, hogy a répának fajsulya és cukor- s száraz állománya között összefüggés létezik és számos répapéldány megvizsgálása alapján, melynek végeredménye a szövegben és XI. táblázatban előtérben sorolva, Krocker véleményét merőben hamisnak nyilvánítja. Ajánljuk a nagyszorgalommal kidolgozott munkát a szakértők ügyelmébe.

— A burgonya eltartása. A burgonyabetegség ezen évben sokfelé mutatkozik. Ez komoly intés arra nézve, hogy a burgonya elhelyezésére a pinczékben a legnagyobb gondot fordítsuk, és a még egészséges gumókat a romlástól megmentjük. Főleg ott, hol a pinczehelyiségek korlátoltak, talán eléggé nem is szellőzhetők, szükséges a burgonyára gondosabban felügyelni. Több évi tapasztalás után a következő egyszerű eljárás bizonyult különösen jónak, a burgonyát a pinczében a rothadástól megóvni és egészséges állapotban fenntartani. Deszkából készítették egy (vagy szükség szerint több) 6 láb hosszú és 5 láb széles rekesztés, melynek alja lehetőleg, homorú téglával, faltéglával vagy jó száraz deszkával, melyek keresztirányban nyugszanak, kirakva legyen; erre azután köröskörül száraz, erőteljes őszi szalmából $\frac{3}{4}$ —1 láb vastag kékék (inkább kötegek) állíttatnak és közéjük a burgonya elhelyeztetik. A kékék azonban még egy lábbal a burgonya fölé kiálljanak. Mint tudva van, itt is a burgonyában egy kis erjedés fog beállani és ekkor alkalom leendő arra, hogy a keletkező vizes párák a szalma-kötegeken át elillanassanak. Ez által a burgonya rothadásnak eleje vétetik és az így kezelt krumpli sokáig romlatlanul fenttartható. (Gy. M.)

— Papir-hordók. Taval jött a tudósítás, hogy Schweizerian cement-hordókat, inkább bortartókat készítenek, most meg azt olvassuk a lapokban, hogy papir-hordókat találtak fel pár hó előtt Washingtonban s már több gyár kizárólag ily hordók gyártásával foglalkozik Amerikában. A papir-hordók már meglehetősen forgalomba is hozták az Ujvilágban, — igen jónak, czélszerűnek mondják. A papir, melyből a hordót alakítják, szalmából készül, melyet ezelőtt Amerika nyugoti részében nagy halmazokban szoktak elégetni, miután nem volt mire használhatni. A papir vastag, és erősen megpréseltetik, miáltal szilárdságot nyer. Az ily papirból készült hordó henger-alaku, tartósabb a fa-hordónál s azonkívül csak félakkora súlyal bír és hozzá még 20 százalékkal olcsóbb. Mindezek nagy előnyök és még nagyobb az, hogy az eddig értéktelen szalma végre praktikusán felhasználatik.

— Vajnak üdén tartása. Gyakran hallani panaszozt az iránt, hogy a vett vaj igen hamar romlik, s miután e tekintetben még a jó hirnek örvendő gazdasszonyok is panaszkodnak, nem tartjuk feleslegesnek a thuni (Schweicz) tejkísérleti állomás főnökének ez iránybani tanácsait ide igtatni. A vett vaj kelleténél hosszabb ideig a meleg konyhákban, pinczékben s kamarákban hagyatik és ezzel annak romlása nagyban előmozdittatik. Legjobb mód a friss vaj eltartására a hideg, jég-tartók, hideg pinczék, hideg víz, mely naponkint legalább egy-egy megújítandó, a vajnak valamely edénybe való erős betip-tesa, mely alkalommal a vajra egy kis réteg víz öntetik stb. Ennek igazolására mily befolyása van a kezelésnek a vaj

tartósságára, néhány kísérlet, mely egyforma mennyiségű és minőségű vajjal tétetett, sorolatik elő; u. m. 1. A meleg szobában. (12° R. mellett) tartott vaj egy nap alatt megavasodott. 2. A tejkamrában szellős helyen 8° R. mellett tartott vaj 4 nap múlva lett az. 3. A hasonló tejkamrában tartott, de vízben uszó vaj 13 nap múlva avasodott meg, különösen külső része, belseje még édes volt. 4. Az ugyanott, de víz alatt tartott vaj 15 nap múlva, ennek is édes volt még belseje. 5. A betiprott (ugyanott tartott) és kissé megsózott 20 nap múlva avasodott meg külsőleg, holott belseje még édes volt. (F. é.)

— Petiotizálás. Babo a borjavítás e nemének különféle anyagai közül a legjobbat kipuhatólandó, kísérleteket tett, melyekből a következőket emeljük ki. A kísérlet 8—8 akó czefrével történt. Az alkohol pótlás 8%-ra számított ki. A kérdés az volt, vajjon cukor, vagy alkohol, és mily alakban adandó? Tíz különböző anyaggal, u. m. alkohol, alkohol és glicerin, alkohol és szőlőcukor, szőlőcukor, mazsola, syrup, melis cukor és üvegcukor (nádez.) szőlőcukor aljabb minőségű, (szőke) szőlőcukor jobb. Minden kísérlet mellett a normalis bor is borismerők és kereskedők által bíráló izelés alá vétetett. Az eredmény az volt, hogy a petiotizáláshoz legjobb ha fele szőlőcukort, fele alkoholt veszünk: — ha mindig a legtisztább anyagokat alkalmazzuk. (B. L.)

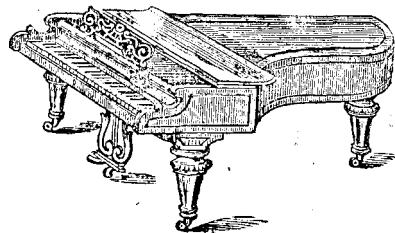
* „Levelek a londoni borkiállításról“ című cikksorozatunk, mely tőlünk nem függő akadályok miatt huzamosabb időre megszakadt, jövő számunkban folytatatni fog.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.
Főmunkatárs: Vörös Sándor.

Hirdetések.

ZONGORÁK ÉS PIANINÓK.

Mindennemű zongorák kicserélhetnek.
Játszott zongorák 80—250 forintig

Zongora
anyag raktár

Triska Ferencz
Kolozsvárt.

Kijavító
intézet

— a távirtdai hivatalal szemben —
Árjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(22—26)

Jelzálog-kölcsönöket

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzügyviszonyoknak — 1000 frttól a legmagasabb összegig, 5 $\frac{1}{4}$ és 6% kamattal mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvártt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta útján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 47—52

TARTALOM: Felhívás az erdélyi bortertermelőkhöz. — Gazdasági szemle a bécsi közkiállítászon. (folytatás.) — Társalgó. — Felhívás az erdélyrészi községek és állattenyésztőkhez. — Könyvismertetés. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.

„VICTORIA“ biztosító társaság Kolozsvártt.

FELHÍVÁS

(3)

(23—26)

takarmány és gabona készletek tüzelni biztosítására.

A naponként ijesztő mérvben előforduló tűzkárok, melyek gyakran egész községeket hamvasztanak el, alkalmat nyújtanak most különösen az aratás idején és multával a t. gazda közönség figyelmét a „Victoria“ irányozni, mely tűzkár ellen biztosítást nyújt minden nemű: takarmány neműekre, szalmás és szemes gabonákra, úgy fedél alatt mint szabadban, (ez utóbbiaknál a biztosítás érvénye elcséplés után a magra is kiterjed, mihelyt annak hová rakása előre bejelentetett:) továbbá: cséplő gépekre, helyt vagy uton, gazdasági és lak épületekre, marhákra, kint és bent, gyárakra, készletekre, gazdasági eszközökre stb.

A biztosítás érvénye kiterjed úgy a magán a biztosított tárgyon kiütött, mint szomszédtól átharapózott tűz általi károsodásra, végre a villámcsapás által előidézett tüzesetre is. A mentés vagy kihurczolkodás által előidézett károk szintén megtérítetnek.

A díjak a lehető olcsóra szabvák s nagyobb biztosító feleknél külön kedvezmények is nyújtanak.

Az előforduló károk köztudomás szerint azonnal rendeztetnek és fizettetnek.

A „Victoria“ évek óta Erdélyben a legtöbb kárt fizeti s ily czimen már eddig is több mint

Négy millió

forintot juttatott vissza a közönség kezébe.

A szükséges nyomtatványok, feltételek, díjazások stb. betekintheők a vidéki ügynökségeknél, úgy helyben a központon is.

Kolozsvártt, 1874 nyarán.

A „Victoria“ biztosító társaság vezérügynöksége.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő - 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy	1 font
helye	napja	tiszta	elegy	rozs	zab	török-	széna	szalma	bécsi öl	marha
		buz a	buz a		buz a	buz a			tüzifa	
Ára krajczárokbán										
Kolozsvár	novem. 19	500—540	300—320	300—340	170—190	320—340	160	80	1100	20
Nagy-Várad	octob. 6	400—520	360—390	260—350	150—180	300—420	120	80	800	24
Maros-Vásárhely	novem. 12	380—435	284—316	246—286	128—150	—	180—200	70—80	1200	16
Károly-Fehérvár	novem. 14	424—438	368—370	280—290	145—158	—	165—170	110—120	1000	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	julius. 31	451—554	414	293—313	161—168	367	—	—	—	20
Besztercze	novem. 10	400—460	280	300	150	—	160—200	95—150	600	14
Nagy-Enyed	novem. 12	438—475	375—400	300—325	130—150	—	280—290	35—45	800	18
Szamosujvár	octob. 26	400—480	340—380	300—310	130—140	—	200	50	1200	16
Deés	novem. 17	426—440	340—380	300—320	130—140	—	140—150	50—80	800	15
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földterhmentesítési kötvény 74 frt 75 kr. Ezüst árkelet 104.70

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3993 darab hizó ökör. A forgalom gyenge; árak, magyar 30—32 $\frac{3}{4}$ frt. német hizó ökör 30—33 a vágósúly mázsája.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvártt

az állkapczákra is terjesztessék ki azon mesterség, mely oly sok szépet eredményezett.

Henckel Laura grófné oroszvári juhászata sem maradt el és bebizonyította, miszerint e juhászat még mindig kincs, láttuk, hogy az a haladási érmet megérdemli és ez egyhangulag oda ítéltetett volna, ha az állatok keskenyebb medenczéje kifogás alá nem vétetik.

Ott láttuk Czilchert Béla nyáját, melyet a gyapju nemességért küzdő Dr. Czilchert Róbert ur létesített, ez is haladási érmet érdemelt; az exponált állatoknál a hasíték kifogásolható, ez nagyobb a kelletinél és ennek javítása azon sok jó mellett mi ezen nyájban van nagyon érdemes törekvését képezheti jelenlegi tenyésztőjének.

Megemlíthetjük még Pálffy Daun suránypatyi, gróf Somogyi lovász patonai juhászatait, melyek szintén ilyen jellegű jó, azonban kevésbé kiváló állatokat hoztak a tárlatra.

Ennyit az állatok leírásáról, meglehet egyik másik érdemes tenyésztőről és tenyésztményeiről nem emlékeztünk meg, de ezeket bizonyára a jury is elfelejtette a nagygyűlés alkalmával jutalomra előterjeszteni, vagy pedig azok nyájainak ismertetése hazai tenyésztőinkre nem nagy fontosságú.

Befejeztük tehát a küldött egyedekről való mondanóinkat, bucsuzól tegyünk egy kis reflexiót és lássuk hogy mit tanulhatunk mi magyarok a bécsi juhkiállításán? ha akartunk tanulni, nagyon sokat:

A raczka kísérletek első sorban figyelmessé tettek bennünket a raczkára és Romaszkan állatai megmutaták, hogy a raczka magában, az erdélyi kísérletek bebizonyították hogy kereztezten egy leendő husjuh tenyésztésének kiindulását vagy alanyát képezheti s nagyon érdemes lenne ezen fajtának minden törzsére az illető tenyészvidékeken kissé nagyobb figyelmet fordítani.

Láttuk továbbá, hogy a francia jelleg nem prosperál hazánkban és csakszórványosan fognak helyek kerülni, hol ezen két kézre való tenyésztmények jellegök megtartása mellett haszonnal lennének tenyészthetők. De ez ne ejtsen bennünket kétségbe, van nekünk jnhunk, mely azt teljesen surrogálja, sőt talán a végeredményt tekintve ezzel mi sokkal jutányosabban tudunk termelni és ott a hol ezen juhoknak megfelelő viszonyok, különösen megfelelő mély talaj található, ott a tiszai jó mestiz juhval nagyon beérhetjük és a ki Wodiáner példáját követi és okszerűen kezel, az ennek bizonyára csakhamar szép sikerét fogja látni, mi a Rambouilletnél nagyon problematicus.

De ezen juh is csak a maga helyén jó, mert ha olyan viszonyok közé kerül hol, sekély a talaj, hol a nő-

vények nem tápdusak, ott megrövidül, revessé lesz a gyapjuja, a test tömege vész és a tulajdonos egyszerre csak azt látja, miszerint nyája elértéktelenedett.

Tehát sekélyebb talajra, hol a nyövényzet kevésbé tápdus, oda a fent említett juh nem ajánlható, nem ajánlható továbbá olyan birtokosnak, kinek igen nagy juhászata van és ezen juhászat jövedelmét nem akarja a conjuncturáknak kitenni, mert ezen secnnda fészülhető vagy gerebenbe való gyapju áringadozásai sokkalta erősebbek mint a magas finomságúé a minő lenni szokott. Az ilyen birtokos, továbbá az olyan, hol esetleges, kevésbé tápdus növényzetet termő legelők értékesítendő, az tenyészsze a mozgekony nemes juhok és törekedjék, hogy azt adott körülményeihez képest a lehető legjobban tenyészsze.

De van-e a nemes juhok az Electoral-Negrettinek jövője? mi azt hisszük hogy van, még pedig meglehetősen biztosított.

Németországban a nemes merino juhok száma napról napra apad, egyrészt a francia merinok, másrészt az angol husjuhok tenyészterületeket inkább és inkább elfoglalják; Ausztriában azaz azon örökös tartományokban, hol a merino tenyésztés leginkább virágzott, ott az angol husjuhval való félvértenyésztés terjed, az oroszok eltértek a finomság és nemesség irányától és a fészülhető tömeget cultiválják. Ott vannak még a tengerentuli országok ezek jellegzett posztónak való terményt keveset hoznak, de a hol van is ilyet adó juh, ott a nemességet fentartó tenyészanyagra van szükség, mellyel vér ujjítható, mellyel a külső befolyások által folyton fejlődő hibák kiküszöbölhetők.

Hol van tehát még a finom posztógyapjut termelő nyájoknak nagyobb tenyészterülete? Hazánkban! Ez és a fentebb elmondottak mutatják, hogy a finom posztógyapjuk ára, melyet a gyáros most is szükségel és keres, melyből szükségletét majdan kiválóbban csak is itt nálunk fedezheti, nem leend a jövőben nagy hullámzásoknak kitéve és így az ilyen juh tenyésztése biztosabb jövedelmet ígérő üzletág.

Az elmondottakból továbbá még azt is láthatjuk, hogy azon esetre, ha nyájainkat jól kezeljük, azokat a gyakorta károsnak bizonyuló idegen beavatkozástól menten tartjuk, tenyészállat eladásra is lehet alapos kilátásunk, és azért azoknak, kik finom nyájak birtokában vannak, csakis azt tanácsoljuk, hogy ezen irányt a lehetőségig cultiválják a jövőben is, de a nemes minőségű gyapju mellett — ha nem is tömeges, de helyes alakulású középnyagú testet iparkodjanak létesíteni.

(Folytatása következik.)

T Á R S A L G Ó.

Torda-aranyosi gazdasági egylet.

(Választmányi ülés 1874. novemberhó 8-án.)

A torda-aranyosi gazdasági egylet választmányának 1874.

november 8-án érdekes gyűlése volt Nagy Ferencz elnöklété alatt mely gyűlésről a következőket említem meg:

Első tárgy volt a Felvinczen 1874. september 20-án tartott választmányi gyűlés jegyzőkönyve — hitelesített. — Olvasta-

tott a szintén Felvinczen 1874. szeptember 20-án rendezett tenyész szarvas marha kiállítás bíráló bizottságának a jutalmak kiosztásáról felvett jegyzőkönyve, melyből kitűnt, hogy a nagy méltóságú m. kir. földmivelési, ipar és kereskedelemügyi miniszterium által — jutalmul küldött három arany és négy ezüst éremből, egy arany érem bent tartatott; — a kiállításról jelentés fogalmazása és a benttartatott arany éremmel az illető miniszteriumhoz leendő együttes felküdése határozottatott.

Elnök az egyesület köztelkén épített háznak majdnem teljes befejezését terjesztvén elő, indítványozza hogy azonnal tűz ellen biztosíttassék, — az indítvány elfogadtatván határozattá emeltetett, egyúttal az építés miben állásáról szóló jelentés szerkesztése és az előttes miniszteriumhoz leendő felküdése titkárra bízott.

Wolff Gábor mint az egyleti kert felügyeletére felkért gazda jelentést tesz, a földmivelési ipar és kereskedelmi miniszteriumtól — kísérlet tétel végett — 1873. őszén kapott ausztráliai buza és az 1874. tavaszán kapott Early Rose, skót regent és szász vereshagyma burgonyák termelésének mikénti sikerültéről, mely szerint az ausztráliai buza a késői és nagyobb részt kukoricza után történt vetés miatt gyengén sikerült, kivéve M.-Bogáthon Kecskeméti Soma urnál, hol egy mag 12-tőt adott és sulyra nézve egy pozsonyi mérő 90¹/₂. fontot nyomott. A nevezett burgonyák közül legjobbnak mutatkozott a száraz időjárás mellett, a szász vereshagyma faj, mely az egyleti kertben egy után 22 tőt adott, minőségére nézve teljesen kitűnőt, — a jelentés tudomásul vétetett és annak az előttes miniszteriumhoz leendő felterjesztése titkára bízott.

Titkár által bemutatattak a földmivelési ipar és kereskedelmi miniszterium vám és tengerészeti osztálya által szerkesztett konzuli jelentések 1874. ki folyamának 11 és 12-ik füzetet; a pénzügyi miniszterium által szerkesztett, a vámhivataloknál 1873. ban elő fordult árákról kimutatás, a Zombor városi fa és ültetvény iskola 187⁴/₅ árjegyzéke, és a „Magyar Compass“ nevű czimkőnyv 1873. évi folyama, — tudomásul vétettek és levéltári megőrzésük elhatározottatott.

Olvastatott a földmivelési ipar és kereskedelemügyi miniszteriumnak a M. Óvári gazdasági akadémia 187⁴/₅-ki tanévének megnyitására szóló értesítést megküldő leirata, ugy a klosterneuburgi szőlő telepeken kiüthött phylloxera tudatását és e miatt szőlőveszteknek vagy gyökereseknek a nevezett telepéről hozatalát meggátolni célzó intézkedését magában foglaló leirata, — mintán ezen rendeletek a megyei törvényhatóságoknak is megküldettek és azok által közhírré is tétettek — egyszerűen tudomásul vétettek.

Olvastatott Aranyosszék alkirálybírói hivatalának átirata, mely mellett az 1874. szeptember 20-án Felvinczen tartott állattárlatra egyesek által ajándékozott jutalomdíjakból fennmaradt összevet 23. frt. 59 kr. együletünknek átküldi, — tudomásul vétetett és kiállítási jutalmazási célokra — Aranyos szék díja czimén — gyümölcsöztetőleg leendő kezelés végett pénztárnoknak átadni határozottatott.

Bécsi könyvárusok Faesy és Fricknek több gazdasági munkára leendő előfizetési felhívásuk — bírálat végett kiadott Nagy Ferencz és Wolff Gábornak.

Titkár bemutatja az erdélyi gazdák Déván tartott harmadik vándorgyűlésének jegyzőkönyvét, egyúttal jelentést tesz a nevezett vándorgyűlésről és különösen arról, hogy Tordamegye és városa meghívása folytán az 1875-ik évbéli negyedik vándorgyűlés körünkben Tordán fog meg tartatni, — kedves tudomásul vétetett és a vándorgyűlés, ugy a leendő tárlat rendezésére az intéző bizottmány megválasztott.*

Olvastatott az egylet részére ajándék utján nyerendő nemes szőlővesztek érdekében kibocsátandó felszólítás, — elfogadtatott, — és mentől szélesebb körben leendő köröztetése végett egy három tagu bizottság választott.

Titkár bemutatja tordamegyei főispán Báró Kemény György által kitűzött és 10. arany pályadíjjal jutalmazandó ezen kérdésre: „Melyik azon fehér bort adó három és veres bort adó két szőlő faj, melyeknél egyfelől az Aranyos mentében fekvő tordai, aranyos polyáni, egerbegyi, gyéresi, sz.-királyi, lónai, hadrévi, gerendi és kezei, másfelől a Maros mentében fekvő felvinczi, földvári és kocsárdi szőlő hegyekben, — asztali borok kitűnő jóságára tekintettel — a mostan termelt kevert fajokkal szemben, — általános elterjesztése és termelése kívánatos, sőt gazdasági tekintetben szükséges?“ kellő időben beadott pályamű bírálatáról az 1874. szeptember 20-ki gyűlés 101. sz. határozatával ki küldött bíráló bizottság által szerkesztett bírálatok, mely szerint nevezett pályamű teljesen kitűnőnek ismertetett el és a pályadíj elnyerésére érdemesnek ajánlatott, — a bíráló bizottság véleményét a választmány elfogadta, s a szerző nevének megtudása végett, az „Itt az irás forgassátok, érett ésszel, józanon“ jeligével ellátott levél felbontása határozottatott, mi megtörtéuvén eljenezések közt a pályamű szerzőjéül egyleti elnök Nagy Ferencznek — a gazdaság és különösen a gyümölcs és szőlőszet terén már több érdemekkel koszoruzott — neve olvastatott. — A pályadíj 10 arany kiadása utalványoztatott és annak egy érdem elismerő irat kíséretében leendő átadása, ugyszintén pályadíjt kitűző méltóságos Báró Kemény György ur értesítettése és a pályaműnek mint egyleti tulajdonnak kinyomatása határozottatott.

Elnök indítványozása következtében, — egyleti tagok szerzésére egy négy tagu bizottság választott, és együletünk alapszabályai értelmében az ismeret terjesztő szakosztály, gazdasági felolvasásainak megkezdésére felszólítottatott, az első felolvasás ideje a jövő december hóban tartandó megyei bizottsági gyűlés napjainak délutánjára határozottatott, felolvasókul Nagy Ferencz és Posony Antal tagtársak jelentkeztek.

Végül indítvány folytán az együletünk területén nagyban előhaladott és naponta előre törekvő szőlészet elősegítése céljából, tordai kincstári faraktárba szőlő karoknak a m. kir. pénzügyi miniszterium által nagymérvben leendő szállítása és azok árának méltányosan mérsékelt megszabása tárgyában, — a földmivelési ipar és kereskedelemügyi miniszteriumhoz küldendő felirat szerkesztése és felküdése határozottatott.

Ezzel több tárgy nem lévén a gyűlés eloszlott.

Velits Ödön.

* Kérjük a névsort.

EGYVELEG.

* Felhívás a pomológia kedvelőihez. Folyó évi novemberhó 29-én azaz vasárnap d. u. 4 órakor gyümölcsizelés fog tartatni, melyre a kertészeti szakosztály t. tagjai s egyáltalában a gyümölcsészet barátai ezennel meghívatnak.

* Gazdasági zsebnaptár 1875-re. Szerkesztő tulajdonos Kodolányi Antal. A kedves vendég ez idén is beköszöntött és immár negyedszer tárja elének „a legujabb tapasztalatok s kísérletek és ezeknek eredményei” czim alatt évről évre kiváló szakismerettel és gonddal szerkesztett áttekintést. A jeles dolgozat a következő ágazatokról emlékezik meg: üzlettan, földmivelés, növénytermelés, állattartás és állattenyésztés, szőlőmivelés és borászat, kertészet és vegyes hasznos tudnivalók. A táblázatos rész a metermérték ismertetésével szaporodott. A naptár szokott csinos kiállítással jelent meg és megrendelhető minden könyvárusnál, ára 2 frt. o. é.

* A z e r d é l y i g a z d á k I I I . v á n d o r g y ű l é s é r ű l a „Gyakorlati mezőgazda” legujabb száma Sporzon Pál tollából külön cikket közöl, mely minden tekintetben elismeréssel szól ezen életrevaló vállalatról és sajnálattal jegyzi meg, hogy a Királyhágón tul ezt mindeddig létesíteni nem lehetett, bár több évvel ezelőtt történtek erre vonatkozó előleges lépések. Mi azt hisszük, hogy ha a kezdeményezés az orsz. magyar gazd. egyesület által indíttatnék meg, bizonyosan siker is koronázná a fáradozást.

— Gazdasági tanintézetek növendékeinek száma. A magyaróvári gazdasági akadémián I. éves 91, II. éves 55, az előkészítő tanfolyamban 12, összesen 158. A keszthelyi gazdasági tanintézetben I. éves 25, III. éves 12, rendéghallgató 5, összesen 42. A keszthelyi földmives iskolán II. éves 12. A debreczeni gazdasági tanintézetben I. és II. éves összesen 50. A debreczeni földmives iskolán I. II. és III. éves összesen 43. A kolozsmonostori gazdasági tanintézetben I. éves 26, II. éves 23, III. éves 20, összesen 69. Az érdiószegi vinczellér-képezdén I. éves 15, II. éves 1. összesen 26. A tarczali vinczellér-képezdén, mely az idén nyílt meg, I. éves 8. A hradeki földmives iskolán I. éves 9, II. éves 8, III. éves 6, összesen 23. A budai vinczellér-képezdén I. éves 9, II. éves 6, összesen 15. A n.-sz.-miskolci földmives iskola elők. 4, I. éves 1, II. éves 8, összesen 13. A medgyesi földmives iskola I. éves 11. II. éves 6, borászat tanfolyam 3, összesen 20. Bal. füredi felső népiskolán I. éves 11, II. éves 8, összesen 19. A debreczeni tanítóképezdei gazd. tanfolyamon 34. A brassói és besztercei földmives iskolák, a balaton-füredi szelvetház, a kassai, kolozsvári tanítóképezdei gazdasági tanfolyamok növendékeinek kimutatása, mindeddig hiányzanak. (F. é.)

* Oesterreichisches landwirthschaftliches Wochenblatt czim alatt a bécsi Faesy és Frick czég Dr. Krafft Guidó szerkesztése mellett új gazdasági heti közlönyt indít meg 1875. januárhó elsejétől kezdve. E vállalatra annyival is inkább felhívjuk a szakközönség figyelmét, mert a szerkesztőség által egyelőre felsorolt kétszáznegyven munkatárs és levelező között nagyon számos hazánkfiával is találkozunk, mely trivendetes tény egyrészt azt bizonyítja, hogy az új lap magyar földünk gazdasági érdekeinek is hű tolmácsa kíván lenni, más-

részt azt, hogy hazai haladásunk avatott bajnokai miveltebb szomszédaink becsülését is kinyerték. Érdekesnek tartjuk a magyar munkatársak névsorát közölni, melyhez mint biztos hisszük később még számos kiegészítést fogunk csatolhatni: Ackner Hermann Nagy Szeben, Balázs Árpád igazgató Keszthely, Belke Ti-vadar tanár Keszthely, Bielz tanfelügyelő Nagy Szeben, Blumenwitz Gyula, ipari igazgató Munkács, Brabec jószágigazgató, Körös Tarcsa, Deininger tanár Magyar-Óvár, Devidé tanár Zágráb, Dobránszky tanár Budapest, Engelbrecht Károly tanár Keszthely, Ferk tanár Tarczal, Friedrich őrnagy Bábolna, Gammauf Vilmos Kolozsvár, Horn Ede országgyűlési képviselő Budapest, Jablanczy Gyula titkár Sz.-György, Janda tanár Zágráb, Jammerspach tanár Magyar-Óvár, Kodolányi Antal Gödöllő, Köhler Vilmos főkertész Magyar-Óvár, Kolatschek Erwin jószágigazgató Pankota, Körösi József Budapest, Lakner József igazgató Kolos-Monostor, Dr. Lehmann tanár Magyar-Óvár, Linhart tanár Magyar-Óvár, Máday Izidor ministeri titkár Budapest, Dr. Masch igazgató Magyar-Óvár, Matlekovics Sándor oszálytanácsos Budapest, Molnár Lajos igazgató Debreczen, Dr. Pisztory tanár Pozsony, Rajmund jószágigazgató Sasvár, Dr. Rodiczky Jenő Magyar-Óvár, Dr. Saalfeld igazgató Medgyes, Dr. Schenzl Guido Budapest, Dr. Schwarzer Victor Debreczen, Sporzon Pál t. igazgató Magyar-Óvár, Svetenay Miklós kereskedelmi kamarai titkár Budapest, Tekusch jószágfelügyelő Libény-Sz.-Miklós, Dr. Ulbricht tanár Magyar-Óvár, Töpler Sándor főtitkár Kuria, Vukotinovics Lajos Zágráb, Wagner László tanár Budapest és Zenner Lajos szerkesztő Budapest. — Előfizetési ára az említett lapnak egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt; előfizethetni minden könyvárus és póstahivatalnál.

— A hufüstöléshez a következő módon lehet jó füstölő kamarát építeni. A házpadlásán közvetlenül a kéményhez egy 27 hüvelyk hosszú, 20 hüvelyk széles és 1 öl magas vas ajtóval elzárt helyiség építendő. E helyiség a kéménnyel két nyílás által legyen összekötve, melyek egyike a helyiség alsó másikapedig felsőrészen alkalmaztassék, a felsőnyílás alsó végére egy pléhreterezs úgy illesztessék, hogy az a kéménybe tolható legyen. Ha e retesz betolatik, akkor a füst az alsó nyíláson a füstölő kamarába tolul, ebből pedig a felső nyíláson át a kéménybe száll. Megjegyzendő, hogy a tolózár okvetlen a felső nyílás alatt és az alsó alsó felett alkalmaztassék, úgy hogy elzáratása esetében a kémény légjárata a füstölő kamarán keresztül menjen. A nyílások nagysága a kémény nagyságától illetőleg vastagságától függ, minden esetre inkább nagyobbak mint kicsinyek legyenek; mert ha kicsinyre csináltatnak, akkor a retesz betolása esetén a légvonat igen megkevesbül, mi egyébiránt az ily füstkamarnál kis mértékben mindig megtörténik. (Kodolányi zsebnaptára.)

— Téli szállás madarak számára. Pár év óta már azon törekszenek imitt amott, hogy a leghasznosabb madárfajokat némely oly vidéken állandóan honosítsák, melyről különböző körülmények folytán már-már elköltöztek volt. Eltávozásuk főindoka többnyire alkalmas lakás hiányában feküdt. A régi korhadt fák, melyekben előbb fészkeltek, kivágtak; a szalmafedelek, melyek alatt nem egy csipkemedár, barázda-billegény, veréb stb. meghuzta magát, nagyobbára eltűntek. Az oly fajta madarak tehát, melyek lyukakban szeretnek fészkel-

ni, sok vidéken már alkalmas helyet nem találvdn, onnét elköltöztek s többé vízra sem térnek. E bajon czélszerűen alkalmazott fészkelő helyek készítése által lehet segíteni, s ezt mielőbb tenni tanácsoljuk, ha nem akarjuk, hogy a sok hernyó s egyéb féreg gyümölcsünket, réteinket, szántóföldjeinket, de különösen veteményes kertjeinket tökéletesen tönkre tegyék. A féregpusztító madárkák legnagyobb része őszzel elköltözik s csak csekély részük marad itt télen át. Ezek aztán bebarangolják kertjeinket, gyümölcsöseinket, milyenek: a czingefajok, ökörszem, veréb, sármány, bubos pacsirta stb. De ezen hasznos állatkák is nálunk évről évre fogynak, mert nincsenek alkalmas buvhelyeik, nincs téli lakásuk a hideg zordon évszakban. Nyári fészkeik nem elegendők a felszaporodott fiatal nemzedék számára, legfőleg az öreg párocska talál benne helyet s a fiatalokat kiszorítják. Ezek számára igen czélszerű, kényelmes téli lakásokat készíteni, melyekben csakhamar etthonosakká válnak. E lakocskáknak azonban legalább 6—8 darabra kell szánva lenni, nehogy minden este viaskodással kelljen az egyeseknek éji szállásukat kierőszakolniok. A czinge és ökörszem egész télen át azon fáradoznak, hogy mentől több bábót, pók- és hernyóto jást szedhessenek. Könnyítsük fáradozásukat és édesgessük kertjeink s udvarunkhoz azáltal, hogy ezekben több helyt szállást építünk számukra, a melyben nedvesség, szél és hideg ellen védve legyenek. Azoknak, melyek szemmel is élnek, ebből is hinthetünk egy keveset, időről-időre a hótól megtisztogatott helyeken. Ilyen téli madárszállásokkal sokfelé találkoztunk a külföldön és midőn ez intézkedés egyfelől dicsérendő kedélyességre mutat, másfelől valóban hasznos és követésre méltó intézmény. (Gy. m.)

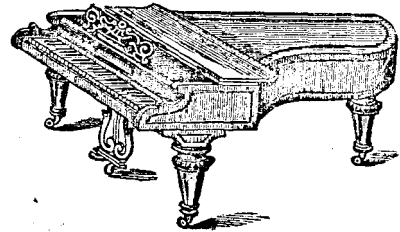
Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Főmunkatárs: Vörös Sándor.

Hirdetések.

ZONGORÁK ÉS PIANINÓK.

Mindennemű zongorák kicseréltetnek.
Játszott zongorák 80—250 forintig

Zongora
nagy raktár

Triska Ferencz

Kijavító
intézet

Kolozsvárt.

a távirdai hivatalal szemben

Árjegyzékek bérmentve.

Zongora hangolás bármily távol
vidéken is olcsó áron elvállaltatik.

(21)

(23—26)

Jelzalog-kölcsönök

a birodalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvizszoynoknak — 1000 frttól a legmagasabb összegig, 5% és 6% kamat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárt, „Ovár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta utján, vagy személyesen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 48—52

TARTALOM: Levelek a londonibor-kiállításról (folytatás). — Gazdasági szemle a bécsi közkiállitáson. (folytatás.) — Társalgó. — Torda-aranyosi gazdasági egyesület. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrá méro — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
Ára krajczárokbán										
Kolozsvár	novem. 23	490—540	300—310	300—320	170—180	130—140	155	80	1100	20
Nagy-Várad	octob. 6	400—520	360—390	260—350	150—180	300—420	120	80	800	24
Maros-Vásárhely	novem. 19	380—435	284—316	246—286	128—150	—	180—200	70—80	1200	16
Károly-Fehérvár	novem. 14	424—438	368—370	280—290	145—158	—	165—170	110—120	1000	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	julius. 31	451—554	414	293—313	161—168	367	—	—	—	20
Besztercze	novem. 17	400—460	320	300	140	—	160—200	95—150	600	14
Nagy-Enyed	novem. 19	438—475	375—400	300—325	130—150	—	280—290	35—45	800	18
Szamosujvár	novem. 9	390—450	320—360	290—300	130—140	—	200	50	1400	16
Deés	novem. 17	420—440	340—380	300—320	130—140	—	140—150	50—80	800	15
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 74 frt 75 kr. Ezüst árkelet 105.25

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3170 darab hizó ökör. á r a k, magyar 30—33³/₄ frt. német hizó ökör 31—33 a vágósuly mázsája.

Nyomatott K. Papp Miklósnál Kolozsvárt